

гою яких можна було б на основі нормативно-правових, соціальних та економічних оцінок науково обґрунтовано визначати ефективні вектори розвитку регіонів, стимулювати їх концентрацію та спеціалізацію, здійснювати перспективну реорганізацію виробничих потужностей, продуктивно, з гарантованою віддачею, нарощувати їх виробничий потенціал. А без таких розробок немає значення говорити про техніко-економічне обґрунтування ефективності розвитку регіонів, що досліджуються, їх інвестиційної привабливості, реальної можливості залучення кредитних ресурсів і, в першу чергу, іноземних кредитів. Розв'язати ці задачі можна на базі даних регіональної статистики. Тому регіональна статистика повинна не тільки якісно розширити існуючу систему регіональних показників, за допомогою якої можливо буде побудувати єдину рейтингову систему економічного розвитку різних регіонів України чи районів певного регіону, але й розробити цю методику, надати їй статусу національної, проводити на її основі регулярні розрахунки, що дозволить забезпечити підйом депресивних регіонів та подальшу їх рівноправну інтеграцію в єдине співтовариство ефективно організованих і розвиваючих регіонів. Таку методику визначення економічного розвитку в регіоні і запропоновано. Вона містить дані виключно Державного комітету статистики України та Головного управління статистики в області, є простою в користуванні. За цією методикою можливо здійснювати групування регіонів за рівнем економічного розвитку, виділивши чотири групи регіонів: регіони з пріоритетним, високим, середнім та низьким рівнем економічного розвитку в Україні.

Література: 1. Постанова "Методичні рекомендації Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України "Щодо створення та функціонування агентств регіонального розвитку"" від 30.07.1999 р. №1394 // Web-сторінка: <http://www.kmu.gov.ua> 2. Розпорядження КМУ "Про заходи щодо реалізації концепції державної регіональної політики" від 13.09.2001 р. №437 // Web-сторінка: <http://www.kmu.gov.ua> 3. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України "Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку" від 29 липня 2002 р. №224 // Web-сторінка: <http://www.kmu.gov.ua> 4. Постанова КМУ "Про запровадження моніторингу результатів діяльності Кабінету Міністрів України та Ради міністрів Автономної Республіки Крим, Обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій" від 6.04.2005 р. №263 // Web-сторінка: <http://www.kmu.gov.ua> 5. Уманець Т. В. Методика розрахунку індексів економічного розвитку регіонів / Т. В. Уманець, А. З. Підгорний. — Одеса: ОДЕУ, 2005. — С. 44.

Стаття надійшла до редакції
11.03.2006 р.

УДК 330.142.21

Сігасєва Т. Є.

АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: НА МАКРО- І МЕЗООЕКОНОМІЧНИХ РІВНЯХ УПРАВЛІННЯ

In the article the features of modern conditions of management of investment processes are considered, principles of realization of the given process are offered, necessity of the organization of management of investment processes development in the structure of bodies of the state and local authorities is proved.

Інвестиційні процеси є підґрунтям соціально-економічного розвитку країни, регіонів, суб'єктів господарювання, зумовлюють активність впровадження структурно-інноваційної моделі перетворень в Україні. Оскільки інвестування є складним і багатоглядним процесом, воно потребує управління на всіх еконо-

мічних рівнях, а з метою пожевлення темпів і обсягів створення суспільного блага – на макро- та мезоекономічному. Цей факт зумовлює актуальність і науково-практичну значущість даної проблеми.

Однією з найважливіших причин низької активності реалізації заходів інвестиційної політики щодо сприяння реформуванню соціально-економічного простору в Україні є використання недосконалих інструментів і методів управління, що зумовлює прийняття недостатньо ефективних рішень на різних рівнях управління. Щодо мікро- і мезорівнів серед основних причин низької дієвості впливу управлінських заходів на перебіг соціально-економічних процесів можна виділити наступні: важка прогнозованість точних наслідків реалізації економічної політики; обмежена можливість контролю органами управління результатів реформування у всіх формах власності; неповний і некомплексний моніторинг з боку законодавчих органів наслідків практичного втілення прийнятих рішень, програм; певне сприяння в окремих питаннях реалізації приватних інтересів бізнес-кіл, а не суспільних інтересів громад [1].

Аналіз наведених причин дозволяє зробити висновок, що складну прогнозованість діяльності органів управління можна в основному пояснити обмеженою інформацією. На сучасному етапі формування інтелектуально-інформаційного способу виробництва ці наслідки свідчать лише про те, що існуючі соціально-економічні технології реалізації державної і регіональної політики не задовольняють потреби ефективності управління економічними процесами взагалі й інвестиційним зокрема.

Дослідженням проблем обґрунтованості й активізації управління соціально-економічними процесами взагалі й інвестиційними зокрема займалися вчені й практики, що відображено в роботах [1 – 8]. Основними питаннями, які в них були розглянуті, є організаційні форми активізації інвестиційних процесів, роль органів управління в їх активізації, методи й підходи до оцінювання результатів інвестування з позицій їх економічної ефективності. Проте, в наведених роботах не враховується те, що сучасне суспільство характеризується зміною способу виробництва, коли високі технології стають головною продуктивною силою економіки. Народжується інтелектуально-інформаційний спосіб виробництва, який об'єктивно потребує адекватних змін у виробничих відносинах, насамперед у відносинах управління на макро- і мезоекономічному рівнях, яке тривалий час базувалося на спробах та помилках.

У цьому зв'язку вимагають подальшого дослідження теоретичні та науково-методичні засади активізації управління інвестуванням з боку державних і регіональних органів управління в Україні. В цьому зв'язку метою даної статті є висвітлення позицій автора щодо активізації інвестиційних процесів на макро- і мезоекономічних рівнях управління.

Як довели результати досліджень, головним завданням з поставленої проблеми є приведення в дію механізму випереджаючого розвитку, який має забезпечити надійні гарантії не лише остаточної стабілізації економіки, а й створення необхідних передумов її прискореного зростання. Виконання цього завдання можливе тільки на основі розробки високих соціально-економічних технологій у сфері управління інвестиційними процесами на загальнодержавному і регіональному рівнях. Тому створення ефективної системи управління інвестиціями сьогодні належить до найактуальніших загальногосподарських проблем в Україні, що потребує нагального вирішення.

Існуюче і запроваджуване методологічне й методичне забезпечення управління інвестиційними процесами на макро- і мезоекономічному рівнях відрізняється неефективністю рішень. Твердженням цьому є, наприклад, механізми залучення іноземних інвестицій в економіку України, низька інвестиційна активність населення, яке в усьому світі є найменшим інвестором та ін., що вимагає його вдосконалення і подальшого розвитку. Таким чином, початковою методологічною засадою нових підходів в управлінні процесами капіталовкладень має стати усвідомлення того, що всім майбутнім рішенням у соціально-економічному, організаційно-технологічному, правовому та інших аспектах повинна бути властива достатня кількісна та якісна визначеність на різних рівнях державного управління, усталеність і наукова обґрунтованість.

Інвестування необхідно розглядати як безперервний процес у часі і просторі, при чому кожна його складова має виконувати чітко визначену функцію, що зумовлюється загальними властивостями об'єкта. Ігнорування цих властивостей окремих складових як частин цілого може призвести до того, що кінцеві результати управління інвестуванням, як соціально-економічним процесом, будуть значно гіршими. Тому виникає об'єктивна необхідність у визначенні й обґрунтуванні базових принципів управління інвестиційними процесами з боку органів державного і регіонального управління. До складу таких принципів доцільно віднести такі: цілеспрямованості, що первісно призначений для впорядкування взаємодії різних суб'єктів інвестиційної діяльності. На практиці цей принцип часто ігнорується. В Україні тривалий час не визначалися або нечітко ставилися стратегічні цілі інвестування, особливо перед приватними інвесторами з позицій соціальної значущості результатів капіталовкладень, що має негативний вплив на його ефективність;

гарантованість, що, з одного боку, пов'язаний з обов'язковим виконанням суб'єктами господарювання взятих на себе зобов'язань, достатніх для реалізації загальних цілей інноваційно-інвестиційного розвитку, з іншого боку – з достатністю ресурсів, створенням сприятливих умов для виконання загального завдання щодо інвестування обраних об'єктів;

умотивованості, який полягає в активному стимулюванні органами управління потенційних інвесторів до вкладання коштів не тільки в економічно вигідні, а й у соціально значущі об'єкти, фінансування яких збільшить податкові припливи в бюджеті відповідних рівнів і позитивно вплине на розвиток загальної соціально-економічної ситуації на певній території. Важливо відмітити, що вмотивованість може бути як матеріально-економічною, наприклад, податковою або кредитною, так й інформаційною, що поступово стає особливо важливим в умовах побудови постіндустріального суспільства в Україні;

пріоритетності, який передбачає селективний вибір підприємств, капіталовкладення в які матимуть мультиплікативний ефект для всієї території, громади, дозволять отримати додатковий соціально-екологічний ефект;

інноваційність у управлінні інвестиційними процесами, що має спрямованість як на методи й інструменти керування, так і на об'єкт та предмет вкладень, тобто на суб'єкт господарювання та інвестиційний проект, які доцільно розглядати у взаємозв'язку та взаємозалежності й прагнути до вкладень у такі проекти, які дозволять проводити випереджаючу економічну політику й зайняти підприємству, регіону, галузі й країні в цілому провідні місця в територіальному й світовому економічному просторі;

системності, що полягає у використанні системного аналізу як основного теоретичного підґрунтя інвестування та необхідності врахування всіх факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, які впливають на цей процес;

комплексності, який полягає в сполученні дій об'єкта і суб'єкта інвестиційного процесу, їх якостей. Означене сполучення буде дієвим тільки в тому разі, коли цілі суб'єкта та об'єкта є непротиворічними, тобто співпадають і становлять єдиний комплекс;

об'єктивності, що передбачає ґрунтування інвестиційної діяльності на достовірній та актуальній інформації, яка враховує особливості дії й динаміку зміни внутрішніх і зовнішніх факторів інвестиційного середовища;

динамічності, який полягає в уточненні й урахуванні мінливості факторів впливу на інвестиційну діяльність і коригуванні в разі необхідності сформованих заходів;

досяжності, що зумовлює прийняття управлінських рішень з позицій неоптимальності, яка може бути недосяжною. Тому принцип досяжності має переваги перед оптимальністю, оскільки він дозволяє забезпечити реалізованість і реальність запроваджуваних заходів;

конструктивної дієвості, який полягає не тільки у формуванні заходів з управління інвестиційною діяльністю, але й у втіленні в конкретні дії, здійснення яких веде до їх реалізації і досягнення кінцевої мети;

рефлексії, що доцільно використовувати при визначенні цінності інформації, стратегічному аналізі компонентів зовнішнього середовища і розробці планів впливу на нього [7];

самоорганізації, завдяки якому суб'єкти інвестиційної діяльності та управління цим процесом знаходять у флуктуаціях зовнішнього середовища корисні для себе стимули і посилюють їх у контурах з позитивним зворотнім зв'язком, у результаті чого між елементами та складовими системи управління виникають стійкі взаємозв'язки, що надають їм безумовних переваг [7];

обмеженої раціональності, який ґрунтується на твердженні про обмежену можливість осіб, що приймають рішення сприймати й переробляти інформацію, а також на положенні про необхідність постійного оновлювання як їх знань, так й інформації, що поступає на вході системи управління [7];

самовизначення, що полягає в зміні зовнішнього середовища системи управління згідно з цілями її функціонування без суттєвих перетворень у ній самій, тобто вона є активним елементом ринкових відносин [7];

диверсифікації, який полягає в поєднанні об'єктів різноманітних галузей і видів матеріального виробництва в єдиний інвестиційний контур [7];

резервування ресурсів, сутність якого полягає у створенні певних фінансових резервів для протистояння флуктуаціям зовнішнього середовища, а також систематизованому інвестиційному ризику [7];

безупинної адаптації, що передбачає існування точки рівноваги, в якій необхідно підтримувати стан інвестиційної системи [7];

адаптивної ефективності, який характеризує можливість системи заохочувати впровадження інновацій, сприймати ризик, здійснювати перетворення різного характеру без суттєвих втрат, тобто із збереженням параметрів ефективності. Наведений принцип характеризує ефективність дії інституціональних правил, що характеризують і обумовлюють (задають) динаміку функціонування системи управління в часі, дозволяють вирішити проблеми, які заважають її розвитку [8];

когнітивності, що характеризує здатність системи управління до навчання. Згідно з цим принципом у процесі управління інвестиційною діяльністю складові системи повинні бути готові самостійно адаптуватися до зміни умов зовнішнього і внутрішнього середовища на основі накопиченого інтелектуального капіталу. Використання принципу когнітивності дозволить колективно відбирати, сприймати, інтерпретувати й обробляти інформацію про стан внутрішнього і зовнішнього середовища об'єкта і суб'єкта управління для екстракції зберігання знань [8];

поліваріантності – забезпечує розробку декількох варіантів впливу на активність інвестиційних процесів із максимальним урахуванням впливу всіх негативних, позитивних і типових факторів середовища життєдіяльності. Таких варіантів повинно бути не менше трьох, згідно з сумарною кількістю рівноважного та прикордонних станів системи: негативним (низької ефективності), середнім і позитивним (високої ефективності) [8];

проактивності, що полягає у випередженні управлінськими діями можливих негативних наслідків інвестиційної діяльності [8];

персоноцентричності, що передбачає у зв'язку з поглибленням сутності і територіальним розширенням тенденцій гуманізації, соціалізації й консьюмерізації соціально-економічних відносин, посилення соціальної орієнтації управління на членів територіальних громад, споживачів інвестиційних благ, власників, інвесторів [8];

прозорості, який полягає у максимальній інформаційній відкритості органів управління щодо своїх дій і намірів та повинен будуватися не на прийнятті і впровадженні концепції діалогу між територіальною громадою й органами управління. Ефективне ведення такого діалогу можливе на основі довіри, яку можна досягти, передаючи інформацію, яка цікавить суб'єктів. Тому інформаційні повідомлення повинні комплексно відображувати сутність і особливості бізнес-процесів, що забезпечує їх розгляд у фінансовому, управлінському й комерційному аспектах [8];

коеволюції, який доповнює принципи прозорості і персоноцентричності щодо інформаційної взаємодії органів управління з територіальною громадою, суб'єктами зовнішнього середовища і надає процесу інвестування дієвості, оскільки передбачає активну участь суб'єктів зовнішнього середовища в генерації управлінських рішень. Реалізувати його дозволяє відкритість системи управління [8].

Обґрунтована система принципів до управління інвестиційними процесами є цілісною, несуперечливою; її використання дозволить удосконалити і здійснити подальший розвиток методичного забезпечення управління інвестуванням суб'єктів господарювання на всіх економічних рівнях.

Державні службовці, які згідно з новою парадигмою державного управління повинні стати державними менеджерами з підприємницьким складом мислення, в процесі управління інвестиційними процесами повинні враховувати не тільки принципи, а й конкретизувати їх стадії з метою вибору ефективних інструментів. В українській економічній літературі [2; 6] існує такий перелік цих стадій: активізація інвестиційної діяльності, прогнозування та програмування інвестицій, обґрунтування доцільності інвестицій, страхування інвесторів, державне регулювання інвестиційного процесу, планування інвестицій, фінансування інвестиційного процесу, проектування і ціноутворення, забезпечення інвестицій матеріально-технічними ресурсами, освоєння інвестицій, підготовка до виробництва продуктів, попередня здача і приймання в експлуатацію, кінцева здача об'єкта в експлуатацію.

Наведені стадії доцільно об'єднати в дві групи, які розрізняються як за послідовністю, так і за змістом: підготовку інвестиційного процесу та реалізацію інвестиційно-інноваційних проектів.

На стадії підготовки інвестиційного процесу органам управління доцільно зосередити увагу на з'ясуванні цілей інвестування, визначенні його бажаних та можливих майбутніх результатів, а також об'єктів та суб'єктів інвестування, виявленні позитивних можливостей та загроз інвестиційно-інноваційного процесу, конкретизації проблем, що можуть виникнути в процесі досягнення поставлених цілей, розробці політичних, правових, організаційних, фінансово-економічних, техніко-технологічних, екологічних та інших механізмів, що забезпечують досягнення поставлених цілей, характеристики можливих самоорганізаційних наслідків інвестиційного процесу.

Ще однією ланкою активізації управління інвестуванням з боку органів влади є чітке визначення його цілей (політичних, соціально-економічних, національних, екологічних, технічних, технологічних, регіональних тощо) [1; 6; 8].

Як показує досвід, неправильно визначені цілі призводять до непередбачуваних наслідків для окремого підприємця, регіональної спільноти чи держави в цілому.

Політичними цілями є трансформація способу виробництва: розвиток у певному напрямі національної економіки, підтримка вітчизняного виробника, формування ефективного власника, раціональне використання кадрового потенціалу і природних ресурсів України, встановлення сприятливого інвестиційного клімату для внутрішніх та зовнішніх інвесторів тощо.

Соціально-економічні цілі нині пов'язані насамперед із підвищенням рівня життя народу, пожевленням виробництва та збільшенням обсягів і темпів зростання валового національного продукту.

Після чіткого визначення цілей необхідно конкретизувати майбутні бажані та можливі результати інвестиційно-інноваційного процесу. Позитивними результатами процесу є: ефективне використання інвестицій; постійне підвищення темпів інвестування на короткий і тривалий періоди; вчасне повернення коштів інвестором, отримання соціально-екологічного ефекту, виробництво високотехнологічної конкурентної продукції, збільшення доходних частин бюджетів тощо. Прогнозування негативних результатів не означає, що йдеться тільки про невиконання поставлених завдань, а й про те, щоб визначити можливі негативні наслідки за умови наявності в цілому позитивного, але недостатнього результату.

Щодо інвестування вітчизняної економіки іноземними суб'єктами його негативними результатами можуть бути: втрата економічної незалежності держави; жорстока прив'язка вітчизняних споживачів до зарубіжної продукції, сервісного обслуговування; невинуватна експлуатація людських та природних ресурсів; забруднення довкілля; невчасне повернення коштів інвесторам, неефективне використання інвестицій тощо.

Стратегічно важливим об'єктом інвестування для органів управління мають стати високі технології, на які Україна дуже багата і завдяки яким може реально стати однією з найрозвинутіших країн світу.

Органам влади необхідно забезпечити економічні та правові гарантії практичного використання винаходів вітчизняних учених, практиків у різних галузях народного господарства.

Важливий етап створення сприятливих умов для активізації управління інвестування — обґрунтоване визначення його суб'єктів. Фактично, сьогодні ними є лише органи законодавчої та виконавчої влади. У формуванні інвестиційного клімату незначну роль відіграють підприємці — безпосередні учасники інвестиційного процесу, що значно знижує ефективність економічних реформ.

У разі забезпечення привабливого інвестиційного клімату в Україні буде вирішено і проблему з коштами, необхідними для реструктуризації промисловості та сільського господарства, які слід спрямовувати у функціонування й розвиток стратегічно важливих об'єктів до того ж під гарантії органів державного, регіонального управління та місцевого самоврядування, що може збільшити надходження інвестицій в декілька разів. Але такі гарантії доцільно давати тільки під високотехнологічні, інноваційні або соціально значущі проектні інвестиційні пропозиції. Таким чином, крім органів законодавчої та виконавчої влади, активним суб'єктом формування системи гарантії мають стати і самі підприємці. Довіра до національних бізнесменів з боку іноземних інвесторів теж здатна створити стабільні внутрішні умови, за яких зовнішні капітали можуть бути вкладені в об'єкти України, що сприятиме збільшенню темпів реалізації економічних реформ.

Щоб створити сприятливий інвестиційний клімат, належні умови для підприємницької діяльності взагалі, потрібно формувати відповідне правове поле [1; 4]. Тіньова економіка і корупція спонукають владу до жорстокого контролю за стратегічною й тактичною діяльністю підприємств, що за відсутності самостримуючих правових інструментів на рівні держави часом призводять до свавілля з боку різних державних контролюючих органів, особливо відносно приватних підприємств. Крім того, через нестабільність законодавства та наявність його певних недоліків, суб'єкти підприємництва змушені переходити "в тінь", що створює безумовні труднощі в управлінні інвестиційними процесами, тому нагальним питанням сьогодення на рівні регіонів є розширення мережі інвестиційних банків, спеціалізованих державних організацій, які б консультували приватних та державних підприємців з інвестиційних питань.

Формування організаційних гарантії на рівні держави та регіонів передбачає створення відповідних державних органів, які сприятимуть прискоренню інвестиційного процесу, в той час як надання фінансово-економічних гарантії передбачає створення відповідних фінансових умов функціонування підприємств різних форм власності. Кожен нормативний акт держави, кожен закон слід розглядати крізь призму можливої самоорганізації процесу. В разі нехтування цією важливою обставиною соціально-економічний процес, особливо такий привабливий і значущий, як інвестиційний, так чи інакше буде самоорганізовуватися, але вже поза бажаним правовим полем.

З метою забезпечення активного збалансованого інвестиційного розвитку територіальних утворень та ефективного використання їх трудових і фінансових ресурсів у складі органів державного, регіонального управління й місцевого самоврядування доцільно створювати такі спеціальні організаційні підрозділи, як "Управління з питань інвестиційного розвитку", що повинні бути структурними підрозділами головних управлінь економіки, підзвітними та підконтрольними міській раді, підлеглими міському голові, виконавчому комітету і заступнику міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради — начальнику Головного управління економіки. У своїй діяльності управління повинне керуватися Конституцією України, Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні", іншими актами чинного законодавства, а також рішеннями міських рад, виконкомів міських рад, розпорядженнями міських голів, рішеннями Положення про Головне управління економіки та розробленим Положенням про власну діяльність.

Таким чином, проблема активізації інвестиційних процесів з боку органів управління на макро- і мезоекономічному рівнях вимагає подальшого розвитку методологічного та методичного забезпечення, організаційної підтримки, впровадження но-

вих прогресивних технологій управління, а головне – впровадження нової управлінської культури, типу інноваційного і підприємницького мислення державних службовців, які з чиновників поступово повинні перетворюватися на державних менеджерів.

Викладені пропозиції є підґрунтям для подальшого розвитку і визначення цілей, заходів та організаційних структур управління інвестуванням на місцевому рівні.

Література: 1. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація. Монографія / Кол. авт.; відпов. ред. професор. Н. Р. Нижник. — К.: Вид. УАДУ, 1997. — 448 с. 2. Ендовицкий Д. А. Комплексный анализ и контроль инвестиционной деятельности: Методология и практика. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 398 с. 3. Кроль Ю. Я. Экономический механизм процесса инвестиционного бизнес-планирования (методология та практика). — Харьков: Основа, 2002. — 176 с. 4. Крутик А. Б. Инвестиции и экономический рост предпринимательства / А. Б. Крутик, А. Г. Никольская. — СПб.: Лань, 2000. — 540 с. 5. Мартиненко В. Методологічні основи державного управління інвестиційним процесом в економіці України // Вісник УАДУ. — 2000. — №3. — С. 79 – 85. 6. Мокій А. Регіональні аспекти формування сприятливого інвестиційного клімату // Регіональна економіка. — 1999. — №2. — С. 56 – 58. 7. Пономаренко В. С. Стратегічне управління. — Харків: Основа, 1999. — 620 с. 8. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність підприємств: методологічні і методичні засади. — Харків: Вид. ХДЕУ, 2004. — 472 с.

Стаття надійшла до редакції
28.03.2006 р.

УДК 338.47

Борисовская Н. Ю.

ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ РЫНКА МОБИЛЬНОЙ СВЯЗИ ТРЕТЬЕГО ПОКОЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

In the article the main tendencies of mobile communication systems development, the problems of introduction of new technologies are considered; the scenarios of Ukrainian telecommunication industry development are studied.

Влияние технологий мобильной связи на нашу жизнь переоценить невозможно. Мобильная связь рассматривается в настоящее время как необходимость, а технологии мобильной связи являются наиболее востребованными и быстро растущими.

С учетом особенностей и перспектив развития телекоммуникационной сферы она представляется отраслью стратегического значения для национальной экономики любого государства, в том числе и Украины. Рынок телекоммуникационных услуг, благодаря своей динамичности и высокой рентабельности, сам по себе является объектом интереса для инвесторов, а на современном этапе его развития возможность предоставления новых услуг способствует развитию экономики, обеспечивает конкурентоспособность Украины на мировом рынке, привлекает капиталы, сдерживает утечку мозгов, способствует созданию новых рабочих мест и росту ВВП.

Широкий круг проблем, связанных с особенностями функционирования, принципами организации и техническими решениями в современных телекоммуникационных системах, рассмотрен в работах М. С. Букина [1], В. Ф. Ламекина [2],

Л. М. Невдяева [3] и других ученых, внесших значительный вклад в развитие радиотехники. Экономический аспект проблемы проанализирован в ряде отечественных диссертационных работ, где наиболее исследуемыми являются вопросы формирования маркетинговых стратегий предприятий мобильной связи и методик анализа рынка услуг связи. Другие исследователи, такие, как А. Е. Крупнов, А. И. Скородумов [4], С. Раудсепп [5], предлагают некоторые пути решения актуального вопроса внедрения систем третьего поколения и его финансирования, рассматривая коммерческие аспекты, пути совершенствования нормативно-правовой базы, проводят проектный анализ каждой альтернативы перехода к новому поколению сетей. Однако опыт их исследований может служить только ориентиром для исследований и требует адаптации к украинским условиям, так как российский телекоммуникационный рынок имеет ряд принципиальных отличий в создании, функционировании и дальнейшей модернизации. Цель данной статьи – на основе анализа текущего состояния рынка мобильной связи в Украине и уровня технических достижений в мире рассмотреть возможные сценарии развития отечественной сферы мобильной связи.

Таким образом, несмотря на то, что публикации полны упоминаний о стратегической важности телекоммуникационной отрасли в разрезе привлечения значительных инвестиций и связанных с этим проблем, они до сих пор остаются недостаточно исследованными. Поэтому представляется целесообразным конкретизировать проблемы украинского рынка мобильной связи, определить перспективы его развития, выделить основных участников рынка с целью определения принципов формирования инвестиционной политики в этой отрасли.

Сегодня в мире происходит переход к новым телекоммуникационным технологиям, базирующимся не на основном принципе работы систем подвижной радиосвязи – предоставлении голосовой телефонии, а на принципиально новом подходе – предоставлении услуг высокоскоростной передачи данных. Все возможности связи третьего поколения реализуются при помощи технологии кодового деления каналов: доступ к высокоскоростной передаче информации, широкополосный доступ для передачи данных по беспроводному каналу, внутригрупповая связь, видеоконференции, быстрый вызов и т. д.

Основной потенциал развития отрасли находится в области контент-услуг, предоставление которых позволит эффективно использовать широкополосные линии связи и развивать телекоммуникационную инфраструктуру.

Некоторые стандарты нового поколения сотовой связи уже получили распространение в мире (например, стандарт TD CDMA в Китае, который явился основным ее разработчиком, W CDMA – в Японии с 2002 г., CDMA-2000). Наиболее популярной технологией является WCDMA, которая имеет хорошую совместимость с технологией GSM.

Однако внедрение систем нового поколения происходит все же медленнее, чем предсказывалось экспертами. Можно выделить следующие факторы, влияющие на задержку внедрения 3G-сервисов, – это более высокая, чем ожидалась, стоимость развертывания сетей и нехватка соответствующих технических приложений. Сложность перехода к новому стандарту заключается в практически полной замене инфраструктуры GSM-сети (абонентских терминалов и подсистемы базовых станций). Все это приводит к существенной инвестиционной нагрузке, возникающей в первые годы внедрения UMTS, что при отсутствии сформировавшегося платежеспособного спроса приводит к неоправданно высоким рискам. Кроме того, операторы продолжают нести лицензионные обязательства перед "старыми" абонентами сети GSM, тогда как сама сеть нуждается в постоянном развитии и модернизации. Также возможно появление таких проблем: недостаточность территории обслуживания, нестабильность работы системы, необходимость введения двухрежимных терминалов, поддерживающих как WCDMA, так и GSM-стандарты.

Сегодня в Украине услуги мобильной сотовой связи предоставляют 5 операторов связи: UMC (в стандартах GSM 900/1800), "Киевстар" (GSM-900/1800), "Голден Телеком" (GSM-1800), WellCOM (GSM-900) и Астелит (GSM-1800). Функциони-